

Daniel Wiśniewski

Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie
ORCID: 0009-0006-6601-0203

PRZEPROWADZENIE DOWODU Z UŻYCIEM SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W POLSKIM PROCESIE CYWILNYM

Wprowadzenie

Do niedawna przyjmowano, że żyjemy w epoce postindustrialnej. Trwająca obecnie rewolucja związana z wprowadzeniem sztucznej inteligencji (dalej: AI) uzasadnia twierdzenie, że nie jest już wystarczające stwierdzenie, iż żyjemy w epoce „Trzeciej Fali” A. Tofflera (społeczeństwo postindustrialne), lecz należy już mówić o epoce życia w społeczeństwie cyfrowym, gdzie oprócz świata fauny i flory pojawia się świat sztucznej inteligencji.

W obowiązujących przepisach procesu cywilnego nie znajdziemy regulacji odnoszących się wprost do AI. W artykule zajmuję się problemem wykorzystania AI w aspekcie przeprowadzenia dowodu w polskim postępowaniu cywilnym. Nie analizuję użycia AI jako narzędzia wspomagającego pracę sędziów. Zasygnalizuję tylko, że w raporcie Komisji Europejskiej z 28 lutego 2025 r. wymieniono 125 narzędzi wspomagających wydajność i dostępność wymiaru sprawiedliwości¹.

Przed omówieniem regulacji dotyczących postępowania dowodowego należy krótko wskazać, czym właściwie jest AI i w jakich głównych wariantach może mieć znaczenie dla postępowania dowodowego. Uwzględniając geopolityczne położenie Polski, wskazać trzeba, że w myśl art. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji) system AI oznacza „system maszynowy, który został zaprojektowany do działania z różnym poziomem autonomii po jego wdrożeniu oraz który może wykazywać zdolność adaptacji po

¹ Raport Europejskiej Komisji ds. Skuteczności Wymiaru Sprawiedliwości „CEPEJ”.

jego wdrożeniu, a także który – na potrzeby wyraźnych lub dorozumianych celów – wnioskuje, jak generować na podstawie otrzymanych danych wejściowych wyniki, takie jak predykcje, treści, zalecenia lub decyzje, które mogą wpływać na środowisko fizyczne lub wirtualne”.

W odróżnieniu od klasycznego oprogramowania, które działa według ściśle zdefiniowanych instrukcji programisty, AI (zwłaszcza sztuczne sieci neuronowe) uczy się samodzielnie na podstawie dostarczonych danych treningowych. Struktura sieci neuronowej naśladuje budowę i działanie ludzkiego mózgu – składa się z wielu połączonych „neuronów” (węzłów), rozmieszczonych w warstwach, które przetwarzają sygnały wejściowe i przekazują sygnały wyjściowe dalej. W wyniku procesu uczenia głębokiego (*deep learning*) modele AI potrafią samodzielnie dostrajać miliardy parametrów (wag połączeń neuronowych), aby osiągać pożądane rezultaty². Należy podkreślić, że klasyczne oprogramowanie działa w sposób przewidywalny. Zapisany kod, instrukcja daje nam powtarzalny wynik na zasadzie: jeśli $A = 1$, to $B = 3$, itp. AI oparta na sieciach neuronowych ma charakter probabilistyczny i adaptacyjny. Oznacza to, iż rezultat działania AI wynika z wyuczonego modelu, a drobna zmiana danych wejściowych może prowadzić do innego wyniku. Innymi słowy, „inteligencja” takich systemów wynika z analizy ogromnych zbiorów danych, analogicznie jak ludzki mózg uczy się na podstawie doświadczeń, a nie odgórnie zaprogramowanych reguł. Ta kluczowa różnica rodzi konsekwencje prawne – w szczególności w kontekście dowodów sądowych – ponieważ trudniej jest prześledzić i ocenić wiarygodność oraz podstawy wnioskowania AI niż tradycyjnego algorytmu. Przykład: klasyczny program do rozpoznawania twarzy mógłby mieć zaimplementowane konkretne reguły (np. pomiar odległości między oczami a ustami), podczas gdy nowoczesna AI do rozpoznawania twarzy samodzielnie uczy się cech charakterystycznych ze zbioru tysięcy zdjęć. W efekcie AI często osiąga wyższą skuteczność, ale trudno jednoznacznie wskazać, dlaczego dana twarz została rozpoznana (brak przejrzystej reguły, którą można przedstawić w sądzie). Tę właściwość – zwaną właśnie problemem *black box* – należy mieć na uwadze przy rozważaniu użycia AI jako dowodu w postępowaniu sądowym.

Warianty przeprowadzania dowodu z udziałem AI

Ocena dowodów z udziałem AI zostanie przedstawiona w dalszej części artykułu. W pierwszej kolejności należy zająć się problemem przeprowadzenia takiego dowodu przy zastosowaniu właściwych przepisów k.p.c. W postępowaniu

---

² [https://maruta.pl/zastapmy-swiadkow-sztuczna-inteligencja-umowa-dowodowa-i-ai/#:~:text=Nast%C4%99pnie%20do%C2%A0gry%20wchodz%C4%85%20modele%20AI%2C,wszystkie%3F%29%20studzienki%20\(22.05.2025\).](https://maruta.pl/zastapmy-swiadkow-sztuczna-inteligencja-umowa-dowodowa-i-ai/#:~:text=Nast%C4%99pnie%20do%C2%A0gry%20wchodz%C4%85%20modele%20AI%2C,wszystkie%3F%29%20studzienki%20(22.05.2025).)

cywilnym (jak również w innych postępowaniach) można rozważyć dwa podstawowe modele wykorzystania AI w procesie dowodowym. W pierwszym wariancie AI może występować jako samodzielne źródło dowodowe („elektroniczny świadek”). W tym ujęciu traktujemy system AI analogicznie do świadka zdarzenia. AI sama dostarcza spostrzeżeń o faktach, np. urządzenie wyposażone w AI rejestruje i analizuje bodźce sensoryczne. Przykładem mogą być urządzenia montowane w tzw. inteligentnych domach – kamera bezpieczeństwa, która rozpoznaje twarze lub zdarzenia i generuje raport (np. „osoba X pojawiła się na miejscu zdarzenia w godzinie Y”). Istnieją asystenci cyfrowi aktywowani przez „słowo budzące”, tacy jak „Alexa” lub „Siri” (jeśli inteligentny głośnik zostanie aktywowany przed lub w trakcie zdarzenia w domu, może nagrać dźwięki, w tym głosy, po tym jak został wezwany). Tytułem przykładu: w Arkansas w USA w sprawie o zabójstwo w 2017 r. wykorzystano dowody zebrane przez inteligentny głośnik Amazon Echo³.

W drugim wariancie AI występuje jako narzędzie pomocnicze (elektroniczny „biegły”). Służyć może jako środek wspomagający analizę dowodów przez człowieka, podobnie jak biegły sądowy wykorzystuje swoją wiedzę specjalną. W tym wariancie AI generuje opinie lub wyniki analizy stanowiące element materiału dowodowego. Przykładem jest użycie systemu AI do przeanalizowania materiału dowodowego, a następnie człowiek przedstawia wynik tej analizy w sądzie. Bliżej klasycznego biegłego – system AI dokonuje ekspertyzy technicznej, np. porównuje dwa nagrania głosu celem ustalenia, czy należą do tej samej osoby, lub bada cyfrowo autentyczność podpisu/odcisku palca.

Oba powyższe warianty mają odmienny status procesowy i wiążą się z różnymi przepisami k.p.c., co zostanie omówione poniżej. W praktyce możliwe są różne kombinacje, np. AI rejestruje zdarzenie (jak świadek) i dokonuje jego analizy (jak biegły). W każdym przypadku sąd musi zdecydować, jak zakwalifikować taki dowód i jakie reguły dowodowe do niego zastosować.

Kodeks postępowania cywilnego – środki dowodowe

Przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.). Kodeks postępowania cywilnego w art. 309 przewiduje otwarty katalog środków dowodowych. Katalog ten stanowi uzupełnienie tradycyjnego podziału środków dowodowych, które dzielimy na:

- dowód z dokumentów (art. 243¹–257 k.p.c., art. 308 k.p.c. w zw. z art. 77³ k.c.),
- zeznania świadków (art. 258–277 k.p.c.),
- opinie biegłych (art. 278–291 k.p.c.),

---

³ <https://www.theguardian.com/technology/2017/mar/07/murder-james-bates-defendant-echo-recordings-amazon> (22.05.2025).

- oględziny (art. 292–298 k.p.c.),
- przesłuchanie stron (art. 299–304 k.p.c.),
- inne środki dowodowe (art. 305–308 k.p.c.).

Ciężar dowodu obciąża strony i to do nich w procesie należy inicjatywa dowodowa – art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. W związku z powyższym to strony głównie decydują o wyborze środka dowodowego i sposobie przeprowadzenia dowodu.

Dowód z dokumentu

Rozważając przeprowadzenia dowodu z udziałem AI, w pierwszej kolejności należy przeanalizować zastosowanie przepisów dotyczących dowodu z dokumentów. W procesie cywilnym już od wielu lat funkcjonuje pojęcie *dowód elektroniczny*. Definicję dowodów elektronicznych przedstawiła Międzynarodowa Organizacja ds. Dowodów Komputerowych, wskazując, że jest to informacja przechowywana lub transmitowana w formie binarnej, która może mieć znaczenie w postępowaniu sądowym⁴.

W wyniku nowelizacji Kodeksu cywilnego⁵ w 2016 r. dodano art. 77³ wprowadzający szerokie ujęcie dokumentu: „Dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią”. Jednocześnie z nowelizacją k.c. na gruncie k.p.c. została wprowadzona definicja dokumentu z prawa materialnego. Istotną cechą dokumentu jest jego treść zapisana na nośniku, przy czym może być to zarówno jeden nośnik, jak i kilka nośników danych. Treść może być natomiast odczytana za pomocą odpowiedniego oprogramowania. Definicja ta jest zatem bardzo szeroka i obejmuje swoim zakresem wszystkie możliwe nośniki informacji, zarówno te tradycyjne (papier), jak i nowoczesne, w tym elektroniczne, np. dysk twardy komputera, serwer, poczta elektroniczna, płyta CD, płyta DVD, dysk przenośny, pendrive itp.⁶

Należy jednak odnotować, że w doktrynie pojawiają się również głosy zwracające uwagę na fakt, że art. 77³ k.c.⁷ przede wszystkim nawiązuje do ujęcia dokumentu jako przekazu woli ludzkiej, co opiera się na etymologii słowa *documentum* będącego połączeniem łacińskich słów: *do, dare* (dawać, przekazywać) i *mens, mentis* (wola)⁸. Uważam, że mając na uwadze postęp technologii, ta definicja nie ma szansy się ostać.

---

⁴ Por. J. Studzińska, *Dowód z dokumentu elektronicznego pozyskany sprzecznie z prawem* [w:] *Problem dowodów uzyskanych sprzecznie z prawem*, red. K. Knoppek, Poznań 2018; International Organisation on Computer Evidence, G8 Proposed Principles of the Procedures Relating to Digital.

⁵ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2023, poz. 1610 ze zm.), dalej: k.c.

⁶ J. Studzińska, *Dowód z dokumentu...*

⁷ Ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 1311).

⁸ Por. J. Gołaczyński, *Pojęcie dokumentu elektronicznego w prawie cywilnym*, „Przegląd Prawa i Administracji” 2023, t. CXXXIII.

Zgodnie z art. 243¹ k.p.c. przepisy dotyczące dowodów z dokumentów stosuje się do dokumentów zawierających tekst, umożliwiających ustalenie ich wystawców. Dowody z innych dokumentów niż wymienione w art. 243¹, w szczególności zawierających zapis obrazu, dźwięku albo obrazu i dźwięku, sąd przeprowadza, stosując odpowiednio przepisy o dowodzie z oględzin oraz o dowodzie z dokumentów (art. 308 k.p.c.).

Mając na uwadze powyższe, w sytuacjach, gdy strona dostarczy nośnik zawierający zapis danych dokonanych przez AI, zasadne jest zastosowanie przez sąd przepisów dotyczących dowodu z dokumentów. Uznanie za możliwe zastosowania przepisów o dowodzie z dokumentów pociąga za sobą dalsze konsekwencje, takie jak możliwość korzystania z domniemań dotyczących dokumentów prywatnych (art. 245 k.p.c.) oraz urzędowych (art. 244 k.p.c.). Nadto przy takim rozwiązaniu sąd może skorzystać z art. 254 § 2² i 3 k.p.c., tj. zobowiązać wystawcę dokumentu do przedłożenia nośnika danych, czy też zastosować reguły ciężaru dowodu w sytuacjach, gdy treść dokumentu jest zaprzeczana (art. 252 i 253 k.p.c.).

Reasumując, wyniki działania AI mogą przybrać postać dokumentu, np. wydruk raportu wygenerowanego przez system AI, plik z zapisanym nagraniem/obrazem przeanalizowanym przez AI. Taki dokument może być przedłożony sądowi i będzie to dowód z dokumentu prywatnego (brak urzędowego charakteru).

Wobec skromnego orzecznictwa dotyczącego dowodów z AI pomocne jest orzeczenie Sądu Najwyższego sprzed wielu lat, gdy również dokonywały się znaczące zmiany technologiczne, wówczas związane z wprowadzeniem taśmy magnetofonowej. „W wyroku z dnia 10 stycznia 1975 r. (sygn. akt II CR 752/74) Sąd Najwyższy wypowiedział się o tym jak należy postępować z tego typu dowodem. W szczególności poprzez odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących oględzin i przepisów dotyczących przeprowadzania dowodu z dokumentów. W uzasadnieniu cytowanego wyroku Sąd wskazał: «przepisy odnoszące się do oględzin należy mieć na uwadze, gdy chodzi o kontrolę i ocenę stanu taśmy magnetofonowej w celu ustalenia, czy nie była preparowana (...) Do samej natomiast treści taśmy, tj. zapisu zarejestrowanego na niej mają odpowiednie zastosowanie przepisy o dokumentach stosownie do ich charakteru. Waler dowodowy treści taśmy magnetofonowej zależy od stanu taśmy (oceny jej w wyniku oględzin) i od treści zapisu, okoliczności i celów nagrania, osoby, która dokonała zapisu”⁹.

Dowód z przesłuchania świadków

Literalna treść przepisów dotyczących wezwania świadka na rozprawę, pouczenia świadka o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań wskazuje, że w charakterze świadka mogą być przesłuchiwane osoby – osoby

---

⁹ <https://mediarecovery.pl/przeprowadzenie-dowodu-elektronicznego-procesie-cywilnym/> (22.05.2025).

fizyczne. Dlatego obecnie sceptycznie oceniam zastosowanie tych przepisów do przesłuchania urzędów, np. robotów z wbudowanym modułem AI. Uważam jednak, że przy aktualnym rozwoju technologii bardzo szybko powróci temat przesłuchiwanie takich „obiektów” i już w niedługim czasie zaistnieje potrzeba stosowania do przesłuchania robotów co najmniej odpowiednio przepisów o przesłuchaniu świadków (stawiennictwo na rozprawie, kolejność zadawania pytań, przesłuchanie z udziałem tłumacza itp.). Tym bardziej że roboty nie zostały wymienione w katalogu negatywnym świadków z art. 259 k.p.c., a zgodnie z art. 309 k.p.c. sąd, przeprowadzając inny rodzaj dowodu, przeprowadza go zgodnie z jego charakterem, stosując odpowiednio przepisy o dowodach.

Nie bez znaczenia jest, że w Polsce pojawiają się wnioski *de lege ferenda* wprowadzenia „osoby elektronicznej”¹⁰. Status elektronicznej osoby dla zaawansowanych robotów i idące za nim prawa i obowiązki pojawił się już w 2016 r. w materiałach przygotowanych dla Parlamentu Europejskiego¹¹.

Robot Sophia wyprodukowany przez firmę Hanson Robotics z Hongkongu, obdarzony sztuczną inteligencją, w 2017 r. otrzymał obywatelstwo Arabii Saudyjskiej¹². Shibuya Mirai to chatbot zaprogramowany i obdarzony cechami 7-letniego chłopca. Jest on pierwszym botem AI, który otrzymał tożsamość i kartę mieszkańca Tokio¹³.

Opinia biegłych

W pierwszym ujęciu należy zbadać, czy system AI może występować jako samodzielny biegły. W wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii (art. 278 § 1 k.p.c.). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie biegłych sądowych¹⁴ biegłym wpisanym na listę biegłych sądowych może zostać osoba spełniająca szereg wymogów, w tym np. musi korzystać z pełni praw cywilnych i obywatelskich, mieć ukończone 25 lat. Biegły składa stosowne przyrzeczenie. W postępowaniu cywilnym mogą być także dopuszczani biegli *ad hoc* posiadający wiedzę specjalną, w szczególności z rzadkich dziedzin.

---

¹⁰ K. Biczysko-Pudelko, D. Szostek, *Koncepcje dotyczące osobowości prawnej robotów – zagadnienia wybrane*; Ł. Wołowicz, *Osoba elektroniczna – analiza de lege ferenda na gruncie wybranych instytucji polskiego porządku prawnego*.

¹¹ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 16 lutego 2017 r. zawierająca zalecenie dla Komisji w sprawie przepisów prawa cywilnego dotyczących robotyki (2015/2103(INL)) (Dz.Urz. UE C 2018, nr 252, s. 239).

¹² <https://www.polskieradio.pl/10/5366/artykul/2225996,czy-sztuczna-inteligencja-ma-osobowosc-prawna>.

¹³ <https://www.newsweek.com/tokyo-residency-artificial-intelligence-boy-shibuya-mirai-702382>.

¹⁴ Dz.U. 2005, nr 15, poz. 133.

Także w tym wypadku od biegłego należy odebrać przyrzeczenie (art. 282 k.p.c.). Wobec powyższego przeważająca część doktryny wskazuje, że pojęcie *biegły* jest nierozdzielnie związane z osobą – człowiekiem¹⁵.

Niektórzy autorzy w definicji biegłego podkreślają aspekt materialny (odnoszący się do wymogu posiadania wiadomości specjalnych) oraz formalny (związanego z trybem powołania w charakterze biegłego w procesie w danym celu)¹⁶. Idąc tym tropem, M. Lech wskazuje, że już w obowiązującym stanie prawnym istnieje możliwość przeprowadzenia dowodu z programu komputerowego wykorzystującego AI jako dowodu z opinii biegłego¹⁷. Chociaż wypowiedź ta poczyniona została na gruncie procesu karnego, to regulacje dotyczące dowodu z opinii biegłego w obu procedurach są na tyle zbliżone, iż uwaga ta pozostaje aktualna również na gruncie procesu cywilnego. Rozwiązanie to jest bardzo „kuszące” i godne rozważenia w szczególności w drobnych sprawach, gdzie wartość przedmiotu sporu jest mniejsza niż koszt przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego (np. w postępowaniu uproszczonym art. 505–505¹⁴ k.p.c.). Tym bardziej że w tym postępowaniu już obecnie obowiązuje zakaz przeprowadzania dowodu z opinii biegłego, gdy przewidywany koszt opinii miałby przekroczyć wartość przedmiotu sporu (art. 505⁷ § 2 k.p.c.).

Innym wariantem wykorzystania AI jest sytuacja, gdy AI jest narzędziem w rękach biegłego. Biegły z zakresu pisma może np. użyć algorytmu AI do porównania podpisów. W takim wypadku formalnie dowodem jest wciąż opinia biegłego, lecz zawiera ona wyniki działania AI. Dowód z opinii biegłego wspomaganego AI jest dopuszczalny i bywa postrzegany jako naturalna droga wykorzystania AI¹⁸. Takie rozwiązanie jest pozytywne także ze względu na fakt, że biegli (osoby) będą mogli wyjaśnić przed sądem działanie AI, co może umożliwić uniknięcie zarzutu „niewytłumaczalności” działań AI.

W tym zakresie należy odnotować, że w Australii w stanach Nowa Południowa Walia i Wiktorii wydano noty dla biegłych. W Nowej Południowej Walii w nocie Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2025 r. czytamy, że bez zgody sądu nie należy przeprowadzać dowodu z opinii biegłego z wykorzystaniem AI, a opinie muszą przedstawiać własne stanowisko i rozumowanie eksperta¹⁹. Sąd Najwyższy Wiktorii wydał wytyczne zawierające 12 zasad przeprowadzania dowodów z AI. W zasadach tych zwraca się szczególną uwagę na to, że strony

---

¹⁵ M. Sieńko [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany*, t. I: Art. 1–477(16), red. M. Manowska, LEX/el. 2022, art. 278.

¹⁶ J. Skorupka, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz 2023*, Legalis, komentarz do art. 193.

¹⁷ M. Lech, *Możliwość wykorzystania narzędzi opartych o sztuczną inteligencję w postępowaniu karnym w Polsce*, <http://repozytorium.uni.wroc.pl/>.

¹⁸ B. Kaczmarek-Templin, *Sztuczna inteligencja (AI) i perspektywy jej wykorzystania w postępowaniu cywilnym*, „Studia Prawnicze KUL” 2022, nr 2.

¹⁹ Supreme Court Practice Note SC GEN 23, https://supremecourt.nsw.gov.au/documents/Practice-and-Procedure/Practice-Notes/general/current/PN_SC_Gen_23.pdf.

i pełnomocnicy korzystający z AI muszą mieć świadomość ograniczeń tych systemów. Użycie AI powinno być ujawnione przez strony. Podkreśla się, że dane generowane przez AI nie są automatycznie poprawne²⁰.

Ogłędziny

Zgodnie z art. 292 k.p.c. sąd może zarządzić ogłędziny bez udziału lub z udziałem biegłych, a stosownie do okoliczności – również w połączeniu z przesłuchaniem świadków. Jeżeli zatem w toku procesu zajdzie konieczność pozyskania informacji z urządzenia (np. robota) wykorzystującego AI, ten środek dowodowy jest jak najbardziej właściwy. Do przeprowadzenia takiego dowodu należałoby dodatkowo powołać biegłego, który znałby budowę urządzenia i pomógłby pozyskać informacje mające wartość dowodową. Aktualnie tutaj pozostaje przytoczone powyżej orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 1975 r. o zastosowaniu przepisów o dowodzie z ogłędzin (w zakresie pozyskania danych z urządzenia) i dokumentów (w zakresie oceny uzyskanych treści).

Decyzja o przeprowadzeniu dowodu jako dowodu z ogłędzin pociąga za sobą dalsze możliwości polegające np. na zobowiązaniu osoby trzeciej do udostępnienia przedmiotu ogłędzin pod rygorem ukarania grzywną (art. 294, 296 k.p.c.). Jak już wcześniej wskazano, przepisy o przeprowadzeniu dowodu z ogłędzin mogą być stosowane także w przypadku „dowodu z dokumentu elektronicznego” (art. 308 k.p.c.).

Inną kwestią jest wykorzystanie AI przy przeprowadzaniu ogłędzin. Jeżeli AI jest integralną częścią urządzenia dokonującego ogłędzin (np. dron z AI skanuje teren budowy), wyniki takiej inspekcji mogą zostać przedstawione sądowi. Można np. przedstawić w sądzie model 3D i ortofotomapę placu budowy wygenerowane przez AI²¹. Takie ogłędziny mogą być przeprowadzone przy udziale biegłego odpowiedniej specjalności lub być połączone z przesłuchaniem świadka (art. 292 k.p.c.).

Obecnie pominięto środek dowodowy z przesłuchania stron, aczkolwiek mając na uwadze wyżej zasygnalizowane uwagi dotyczące „osobowości elektronicznej”, w przyszłości z pewnością będzie trzeba zmierzyć się z tym tematem.

Dowody *sui generis*

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 listopada 2008 r. (sygn. III CSK 138/08) opowiedział się za wykorzystaniem każdego źródła informacji istotnego dla

²⁰ Guidelines for Litigants Responsible Use of Artificial Intelligence in Litigation, <https://www.supremecourt.vic.gov.au/sites/default/files/2024-05/AI%20Guidelines%20SCV.pdf>.

²¹ <https://maruta.pl/zastapmy-swiadkow-sztuczna-inteligencja-umowa-dowodowa-i-ai/#:~:text=Katalog%20%20C5%9Brodzk%C3%B3w%20dowodowych%2C%20w%C2%A0zwi%C4%85zku%20z%C2%A0obrzmieniem,wykonywanych%20rob%C3%B3t%20oraz%C2%A0p%C3%B3C5%BA niejsze%20wykorzystanie.>

rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli tylko nie jest to sprzeczne z przepisami prawa. Sposób przeprowadzenia dowodu innymi środkami dowodowymi niż wymienione sąd określa zgodnie z ich charakterem, stosując odpowiednio przepisy o dowodach (art. 309 k.p.c.). Wskazana regulacja statuuje otwarty katalog środków dowodowych.

Odpowiednie stosowanie przepisów możemy rozważać w różnych wariantach: 1) stosowanie przepisów bez żadnych zmian w ich dyspozycji; 2) stosowanie przepisów z pewnymi modyfikacjami; 3) przepisy, które w ogóle nie mogą być stosowane do drugiego zakresu odniesienia, głównie ze względu na ich bezprzedmiotowość bądź też całkowitą sprzeczność z przepisami ustanowionymi dla tych stosunków, do których miałyby one być stosowane odpowiednio²².

Zatem brak wprost nowej kategorii *dowód z AI* nie uniemożliwia jego wykorzystania. Sąd po prostu przyporządkuje go do istniejącej formy (najczęściej dokumentu lub opinii biegłego) albo uzna za dowód *sui generis* na mocy art. 309 k.p.c.

Przepis ten nie powoduje jednak, że prawidłowe zakwalifikowanie dowodu do odpowiedniego środka dowodowego jest bez znaczenia, każdy środek dowodowy ma bowiem swoje specyficzne regulacje, np. dotyczące samego sposobu przeprowadzenia dowodu czy też ciężaru dowodu. Tytułem przykładu: dokumenty urzędowe stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.). Dokument prywatny sporządzony w formie pisemnej albo elektronicznej stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.). Strona, która zaprzecza prawdziwości dokumentu urzędowego albo twierdzi, że zawarte w nim oświadczenia organu, od którego dokument ten pochodzi, są niezgodne z prawdą, powinna okoliczności te udowodnić (art. 252 k.p.c.). Jeżeli strona zaprzecza prawdziwości dokumentu prywatnego albo twierdzi, że zawarte w nim oświadczenie osoby, która je podpisała, od niej nie pochodzi, obowiązana jest okoliczności te udowodnić. Jeżeli jednak spór dotyczy dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać (art. 253 k.p.c.).

Ocena dowodów stworzonych i przeprowadzonych z udziałem AI a zasady równości, kontrydiktoryjności i swobodnej oceny dowodów

Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (art. 233 k.p.c.). Swobodna ocena dowodów nie jest całkowicie dowolna. W doktrynie i orzecznictwie formułowane są reguły ocenne, które mają pomóc sędziemu, a wprowadzane są

---

²² Por. J. Nowacki, „Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, „Państwo i Prawo” 1964, z. 3; *idem*, *Analogia legis*, Warszawa 1966.

przede wszystkim z prawidłowej wykładni obowiązujących w postępowaniu dowodowym przepisów. Jednak judykatura nie powinna zbyt wyraźnie wskazywać na „szczególną” moc dowodową określonego środka dowodowego. Konkretnie oceny wypowiedziane na tle określonego stanu faktycznego nie zawsze mogą być uogólnione, istnieje bowiem niebezpieczeństwo ograniczania indywidualnej sędziowskiej oceny dowodów²³.

Jednocześnie polski proces cywilny opiera się na zasadzie kontrydiktoryjności i równości stron. Zasada kontrydiktoryjności nakłada na strony ciężar udowodnienia twierdzeń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Za zasadą tą kroczy zasada równości stron stanowiąca podstawę uczciwego procesu, w którym każda ze stron ma dostęp do takich samych narzędzi prawnych i ma prawo świadomej i pełnej odpowiedzi na twierdzenia drugiej strony.

Zasady te mają kluczowe znaczenie dla oceny materiałów tworzonych lub analizowanych przez AI i faktycznie pozwalają realizować konstytucyjną zasadę prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

Oceniając wartość opisywanych dowodów, podnoszony jest sygnalizowany wcześniej problem niewytłumaczalności działań AI, tzw. problem „czarnej skrzynki”. Pojęcie *black box* odnosi się do systemów AI, w których wewnętrzne procesy pozostają ukryte przed użytkownikami, co utrudnia zrozumienie, w jaki sposób podejmowane są decyzje. W tych systemach złożone algorytmy, często wykorzystujące głębokie sieci neuronowe, przetwarzają dane w sposób, który naśladuje funkcjonowanie ludzkiego mózgu, rozpraszając dane wejściowe na liczne sztuczne neurony. Wynikająca z tego złożoność sprawia, że dla ludzi jest trudne, jeśli nie niemożliwe, zrozumienie uzasadnienia decyzji AI. Tworzy to sytuację, w której wynik jest jasny, ale kroki prowadzące do niego są niejasne.

Jako wyjaśnienie niech posłuży nam koń Mądry Hans, który na początku XX w. był uważany za inteligentnego i potrafiącego porozumiewać się z ludźmi. Po przeprowadzeniu dokładnych badań okazało się, że odpowiedzi zwierzęcia wynikają z jego obserwacji reakcji otaczających go ludzi. Ktoś, kto znał rozwiązanie zadania i jednocześnie wiedział, ile razy koń ma stuknąć kopytem, zupełnie nieświadomie dawał znaki, czy oczekiwane jest więcej stuknięć, czy nie²⁴.

Przenosząc powyższe na grunt AI, można wskazać przypadek działania AI, w którym system bezbłędnie wskazywał na zdjęciach lisa polarnego. Później okazało się, że system wyboru lisa nie dokonywał w oparciu o analizę postaci zwierzęcia, lecz otoczenia (zimowej szaty krajobrazu). W innym przypadku AI system, który miał analizować treść zdjęć, skupił swoją uwagę na znakach wodnych umieszczonych na zdjęciach i w oparciu o ten argument zaczął dokonywać analizy zdjęć, co pozornie spowodowało osiągnięcie zamierzonego celu.

---

²³ Por. K. Knoppek [w:] *System Prawa Procesowego Cywilnego*, t. II: *Postępowanie procesowe przed sądem pierwszej instancji*, cz. 2, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2016, s. 52–76.

²⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/M%C4%85dry_Hans (22.05.2025).

Problem ten znajduje odzwierciedlenie w powstającym powoli orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które kładą nacisk na „równość broni” i prawo do kontradyktoryjności. Oznacza to, że dowód, którego jedna strona ani sąd nie potrafią wyjaśnić, może naruszać te zasady. Instytucje unijne (np. Parlament Europejski w rezolucji z 6 października 2021 r. o AI w prawie karnym) zwracały uwagę na ryzyko błędów i uprzedzeń algorytmicznych oraz apelowały o to, by wyniki AI nie były traktowane jako nieomyłne i by zawsze istniała możliwość ludzkiej weryfikacji i zakwestionowania decyzji AI.

Podkreśla się, że korzystanie z AI nie może podważać prawa do rzetelnego procesu sądowego (art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka²⁵) i prywatności (art. 8 EKPC).

Jak dotąd Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie rozstrzygał kwestii dopuszczalności AI jako dowodu, natomiast w orzecznictwie pojawiały się tematy np. dotyczące automatycznego przetwarzania danych osobowych. Trybunał w wyroku C-708/18 (Becker) i kilku innych podkreślał, że automatyzacja decyzji administracyjnych nie może odbierać obywatelowi prawa do uzyskania uzasadnienia i do zakwestionowania rozstrzygnięcia przed sądem. Analogicznie więc gdyby decyzja sądu cywilnego opierała się w decydującej mierze na nieprzejrzystym algorytmie (np. wyrok w oparciu o *scoring AI*), mogłoby to budzić wątpliwości z perspektywy prawa do rzetelnego procesu. Trybunał zwrócił tutaj uwagę nie tylko na art. 6 EKPC, ale i na art. 47 Karty Praw Podstawowych UE.

Podobnie niderlandzki sąd w 2020 r. wstrzymał stosowanie przez rząd algorytmicznego systemu oceny ryzyka SyRI, który profilował odbiorców pomocy społecznej pod kątem ryzyka oszustwa. Sąd wskazał, że na mocy art. 8 EKPC Niderlandy są zobowiązane do zapewnienia właściwej równowagi między ingerencją w prawo do poszanowania życia prywatnego a korzyściami płynącymi z wykorzystania nowych technologii w celu zapobiegania nadużyciom finansowym i ich zwalczania. Orzekł, że przepisy dotyczące SyRI nie spełniają tego wymogu, ponieważ są „niewystarczająco jasne i weryfikowalne”²⁶.

Uwagi te są aktualne nie tylko w krajach Unii Europejskiej. W Stanach Zjednoczonych w niedawnym przypadku z 2024 r. sędzia L. McCulloch z Seattle (Waszyngton) całkowicie wykluczył dowód w postaci nagrania wideo, które zostało ulepszone przez AI. Była to sprawa karna o zabójstwo, gdzie obrona poprawiła jakość filmu z telefonu za pomocą narzędzia AI (Topaz Video AI) celem rozjaśnienia obrazu. Sędzia uznał, że algorytm mógł stworzyć artefakty i „nie odwzorowuje dokładnie prawdziwego nagrania”, więc zmodyfikowany film nie może być dowodem²⁷.

---

²⁵ Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.), dalej: EKPC.

²⁶ <https://polonia.nl/2020/01/17/niderlandy-rzadowy-system-spieguje-ludzi/>.

²⁷ <https://mynorthwest.com/local/king-county-judge-blocks-ai-enhanced-video-as-evidence-in-2021-shooting-trial/3956499> (22.05.2025).

Z wcześniejszych spraw – ostrzegających przed zbyt dużym zaufaniem do nowoczesnych technologii – przytoczyć należy sprawę *Horizon z Wielkiej Brytanii*. Od 1999 r. brytyjski Post Office używał oprogramowania o nazwie *Horizon* opracowanego przez japońską firmę *Fujitsu*. Z danych generowanych przez *Horizon* wynikało, że pracownicy firmy wyprowadzili z kasy pocztowej dziesiątki tysięcy funtów. Post Office przez dwa dziesięciolecie zapewniał, że platforma działa prawidłowo, nie ma żadnych usterek ani wad. Okazało się, że było inaczej, jednak zanim odkryto błąd systemu, aż 736 osób zostało oskarżonych o kradzież i skazanych²⁸.

Na Akademii Leona Koźmińskiego dokonano badań wybranych modeli AI pod kątem wizerunku prestiżowych zawodów. Okazało się, że AI powiela często poglądy jej twórców. Problemem są również bazy danych, z których AI pobiera informacje i dzięki którym się „uczy”²⁹.

Wskazówki dotyczące oceny dowodów AI

Mając na uwadze powyższe uwagi, sąd zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów (art. 233 k.p.c.), oceniając dowód sporządzony przy wykorzystaniu AI, powinien brać pod uwagę: wiarygodność źródła, metodę powstania dowodu, zgodność z innymi dowodami oraz ogólne zasady doświadczenia życiowego i wiedzy. W praktyce oznacza to m.in. sprawdzenie rzetelności procesu tworzenia dowodu przez AI. Sędzia powinien ustalić, w jaki sposób dany materiał został wygenerowany lub zmodyfikowany przez AI. Czy algorytm jest powszechnie uznany za wiarygodny? Czy był odpowiednio sprawdzony (np. certyfikacja, testy dokładności)? Czy osoba obsługująca AI miała należyłą wiedzę? Pomocny może być tutaj wypracowany w Stanach Zjednoczonych tzw. *Standard Dauberta* – sąd, oceniając opinię biegłego bada: 1) czy metodologia pracy biegłego jest weryfikowalna? 2) czy metodologia jest opisana w literaturze naukowej? 3) czy metodologia została zaakceptowana w środowisku naukowym? 4) czy dla metodologii ustanowione zostały standardy stosowania? 5) czy ustalony został poziom błędów dla danej metodologii?³⁰

W ocenie dowodów z wykorzystaniem AI kluczowa jest analiza spójności z innymi dowodami. Należy pamiętać, że chociaż czynnik ludzki (świadkowie) ma znane ograniczenia (pamięć, percepcja), to takie ograniczenia ma też AI (np. może się pomylić przy nietypowych warunkach). Swobodna ocena dowodów

²⁸ <https://www.rp.pl/biznes/art39707441-najwieksza-pomyłka-sadowa-w-wielkiej-brytanii-fujitsu-przeprasza-za-oprogramowanie>.

²⁹ <https://trojka.polskieradio.pl/artykul/3346290,czy-ai-jest-seksistowska-i-rasistowska-tak-wynika-z-badan-polskich-naukowcow>.

³⁰ *Daubert vs. Merrell Dow Pharmaceuticals, Inc.*, 509 U.S. 579 (1993).

pozwała sędziemu porównać cały materiał dowodowy i np. uznać, że błąd AI jest bardziej prawdopodobny (np. bo warunki oświetlenia były złe dla algorytmu rozpoznawania twarzy) albo przeciwnie – że świadkowie są niewiarygodni. Warto zwrócić uwagę, że w wielu sytuacjach dowody z AI będą uzupełniać tradycyjne dowody, a nie je zastępować.

Zaletą AI może być wyższa obiektywność niż w przypadku ludzkich świadków czy nawet biegłych. Sztuczna inteligencja, o ile jest dobrze zaprojektowana, kieruje się danymi, nie odczuwa emocji ani nie jest stronnicza. W kontekście opinii biegłych często podnosi się zarzut, że są one subiektywne, zależne od doświadczenia biegłego i czasem mało weryfikowalne. Zastosowanie narzędzi AI może podnieść obiektywizm dowodu, np. algorytm porównujący pisma ręczne mierzy obiektywne cechy (krzywizny, kąty), zamiast „na oko” oceniać charakter pisma. Sąd, oceniając dowód z AI, może zatem wziąć pod uwagę, że w określonych aspektach sztuczna inteligencja minimalizuje czynnik ludzki (błąd lub stronniczość). Oczywiście to działa tylko wtedy, gdy algorytm sam nie jest obciążony błędem systematycznym (np. nieuprzedzony rasowo, jeśli AI była trenowana na danych, które wprowadzają uprzedzenia).

Istotne jest też przestrzeganie zasad proceduralnych. Strona przeciwna musi mieć możliwość zrozumienia i zakwestionowania dowodu z AI. W praktyce powinno to oznaczać prawo do zbadania, jak ten dowód został wygenerowany. Zasadą powinno być, aby strona powołująca dowód z AI dostarczyła informacji o algorytmie, np. przedstawiła raport z działania AI, statystyki skuteczności, wyjaśniła podstawy działania. Obecnie nie ma szczególnych przepisów stawiających takie wymagania. Zasadne jest zatem przyjęcie ogólnej zasady, że kto powołuje dowód, powinien przedstawić go w formie pozwalającej na jego kontrolę. W praktyce jeśli tego zabraknie, sąd może skorzystać z art. 232 zd. 2 k.p.c. (dopuszczenie dowodu z urzędu) i np. dopuścić dowód z opinii biegłego z informacji, by objaśnić działanie algorytmu.

Wnioski *de lege ferenda*

Otwarty katalog środków dowodowych i zasada swobodnej oceny dowodów powodują, że polskie regulacje postępowania dowodowego wciąż pozostają aktualne i mogą być z powodzeniem stosowane przy przeprowadzaniu oraz ocenie dowodów z udziałem AI.

Z drugiej strony brak konkretnych zasad postępowania z dowodami tego typu może powodować dużą przypadkowość wydawanych orzeczeń w zależności np. od „szczęścia” strony, tego, czy w danym postępowaniu znajdzie się biegły posiadający odpowiednią wiedzę z danej dziedziny, który będzie w stanie wytłumaczyć sposób działania AI.

W przedmiocie przeprowadzenia i oceny dowodów zasadne jest rozważenie wprowadzenia zasad dowodowych. Przykładem mogą być rozwiązania amerykańskie czy indyjskie. Zgodnie z obowiązującym w Indiach prawem dowodowym z 2023 r. (Bharatiya Sakshya Adihyan)³¹ każdy dowód elektroniczny musi być poparty certyfikatem autentyczności, aby został uznany za dopuszczalny w postępowaniu sądowym. Zgodnie z sekcją 63(4) BSA certyfikat ten musi: zidentyfikować elektroniczny zapis, opisać sposób tworzenia, podać szczegóły techniczne urządzenia, potwierdzić, że urządzenie działało prawidłowo, zostać podpisany przez osobę odpowiedzialną za urządzenie i przez eksperta. Dodatkowo certyfikat powinien zawierać unikalny identyfikator pliku (hash). Podobne regulacje obowiązują w Stanach Zjednoczonych. Zasada 902(13) i (14) Federalnych Zasad Dowodowych³² przewiduje autoryzację zapisów elektronicznych przez eksperta.

W polskim systemie prawnym mamy instytucję biegłych sądowych wpisanych na listy sądów okręgowych. W związku z tym rozwiązaniem mogłoby być dopuszczenie dowodów elektronicznych z certyfikatem wystawionym przez osobę wpisaną na listę biegłych sądowych danej dziedziny. Takie rozwiązania pozwoliłyby już na wstępie ograniczyć składanie przez strony licznych dowodów elektronicznych o wątpliwej wiarygodności i pochodzeniu, w szczególności tzw. *deepfake*.

Pomimo istniejących zagrożeń należy opowiedzieć się za kontrolowaną popularyzacją dowodów z udziałem AI. W szczególności zasadne wydaje się wprowadzenie dowodu z opinii AI w drobnych sprawach, w których powoływanie biegłego jest po prostu nieopłacalne. Wydaje się, że obecnie takim postępowaniem mogłoby być postępowanie uproszczone, w którym dopuszczanie dowodu z opinii biegłego już obecnie jest ograniczone. W tych sprawach sędzią byłby nadal człowiek czuwający na przebiegiem procesu. AI byłaby tylko (i aż) „elektronicznym biegłym”.

Na potrzeby postępowań w sprawach drobnych roszczeń zasadne byłoby wprowadzenie przez Ministerstwo Sprawiedliwości certyfikowanych systemów AI generujących opinie w takich sprawach, już teraz bowiem systemy AI z powodzeniem mogą być wykorzystywane np. przy wycenie kosztów naprawienia pojazdu, wartości rzeczy itp. Kontrola ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości miałaby na celu zapewnienie przejrzystości i „wytłumaczalności” działań tych systemów.

Wobec rewolucji AI czeka nas co najmniej ewolucja procedury cywilnej w zakresie przeprowadzania dowodów, dlatego konieczne jest dokładne śledzenie rozwoju technologii z wykorzystaniem AI i ścisła współpraca międzynarodowa, szczególnie z państwami będącymi liderami w rozwoju tych technologii.

---

³¹ https://www.mha.gov.in/sites/default/files/2024-04/250882_english_01042024_0.pdf (2.06.2025).

³² https://www.uscourts.gov/sites/default/files/2025-02/federal-rules-of-evidence-dec-1-2024_0.pdf.

Podsumowanie

Otwarty katalog środków dowodowych i zasada swobodnej oceny dowodów powodują, że polskie regulacje postępowania dowodowego wciąż pozostają aktualne i mogą być z powodzeniem stosowane przy przeprowadzaniu oraz ocenie dowodów z udziałem AI.

Należy postulować kontrolowaną popularyzację dowodów z udziałem AI, w szczególności opinii AI w sprawach drobnych roszczeń – postępowanie uproszczone. Przeprowadzając takie dowody, trzeba jednak pamiętać o tym, że systemy AI nie są nieomyłne, a ich działanie musi być zrozumiałe dla stron. Należy rozważyć sprecyzowanie zasad dowodowych. Zaproponować można obowiązek przedstawiania przez strony certyfikatów potwierdzających autentyczność dowodów elektronicznych np. na wzór amerykańskiego czy indyjskiego prawa dowodowego. Zasadne jest przeprowadzenie wśród sędziów, adwokatów, radców prawnych etc. szkoleń uświadamiających działanie AI i konieczność zrozumienia ich w celu uniknięcia efektu *black box*.

Bibliografia

- Biczysko-Pudelko K., Szostek D., *Koncepcje dotyczące osobowości prawnej robotów – zagadnienia wybrane*.
- Gołaczyński J., *Pojęcie dokumentu elektronicznego w prawie cywilnym*, „Przegląd Prawa i Administracji” 2023, t. CXXXIII.
- Kaczmarek-Templin B., *Sztuczna inteligencja (AI) i perspektywy jej wykorzystania w postępowaniu cywilnym*, „Studia Prawnicze KUL” 2022, nr 2.
- Knoppek K. [w:] *System Prawa Procesowego Cywilnego*, t. II: *Postępowanie procesowe przed sądem pierwszej instancji*, cz. 2, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2016.
- Lech M., *Możliwość wykorzystania narzędzi opartych o sztuczną inteligencję w postępowaniu karnym w Polsce*, <http://repozytorium.uni.wroc.pl/>.
- Nowacki J., *Analogia legis*, Warszawa 1966.
- Nowacki J., „Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, „Państwo i Prawo” 1964, z. 3.
- Sieńko M. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany*, t. I: *Art. 1–477(16)*, red. M. Manowska, LEX/el. 2022.
- Skorupka J., *Kodeks postępowania karnego. Komentarz 2023*, Legalis.
- Studzińska J., *Dowód z dokumentu elektronicznego pozyskany sprzecznie z prawem* [w:] *Problem dowodów uzyskanych sprzecznie z prawem*, red. K. Knoppek, Poznań 2018.
- Wołowicz Ł., *Osoba elektroniczna – analiza de lege ferenda na gruncie wybranych instytucji polskiego porządku prawnego*.

Streszczenie

Wobec trwającej „rewolucji sztucznej inteligencji” coraz częściej zdarzają się przypadki dopuszczania przez sądy dowodów stworzonych przy wykorzystaniu sztucznej inteligencji. Z systemów AI często korzystają również biegli sądowi przy sporządzaniu swoich opinii. Już teraz

w systemy AI wyposażone są nasze domy, samochody. W niniejszym artykule poruszam temat przeprowadzenia dowodów stworzonych lub pozyskanych przy udziale AI w świetle środków dowodowych zawartych w k.p.c. Rozróżniam przy tym wykorzystanie systemu AI jako samodzielnego dowodu (rodzaj świadka zdarzenia) oraz jako narzędzia w rękach biegłego. Stawiam pytania, czy obecne regulacje pozwalają na prawidłowe przeprowadzenie takich dowodów, czy też konieczne są zmiany. W końcu, wskazuję na wyzwania związane z oceną takich dowodów, a w szczególności problem przejrzystości i zrozumienia działań AI, co ma kluczowe znaczenie dla zachowania zasady kontradyktoryjności, równości stron czy też realizacji konstytucyjnej zasady prawa do sądu. Na zakończenie artykułu wskazuję postulaty dotyczące ewentualnych kierunków zmian obowiązujących przepisów z wykorzystaniem doświadczeń innych państw.

Słowa kluczowe: sztuczna inteligencja, dowód, postępowanie dowodowe, opinia biegłego, ocena dowodów

THE INTRODUCTION OF EVIDENCE USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN POLISH CIVIL PROCEEDINGS

Summary

In light of the ongoing “artificial intelligence revolution,” courts are increasingly encountering instances where evidence generated using artificial intelligence is admitted. AI systems are also frequently employed by court experts in preparing their opinions. Today, artificial intelligence systems are embedded in our homes and vehicles. This article addresses the issue of introducing evidence that is either created or obtained with the assistance of artificial intelligence, as viewed through the lens of evidentiary means defined in the Polish Code of Civil Procedure. A distinction is drawn between the use of AI systems as autonomous evidence (a type of event witness) and their use as a tool in the hands of an expert witness. The article poses questions regarding whether the current legal framework adequately allows for the proper admission of such evidence, or whether legislative amendments are necessary.

It further highlights the challenges associated with evaluating AI-generated evidence, particularly the issue of transparency and the intelligibility of AI operations – both of which are crucial for safeguarding the principle of adversarial proceedings, the equality of arms, and the constitutional right to a fair trial. The article concludes with proposals for potential directions of legal reform, drawing on the experiences of other jurisdictions.

Keywords: artificial intelligence, evidence, evidentiary proceedings, expert opinion, evaluation of evidence